

резня 2020 року отримав і Пряшівський самоврядний край у вигляді захисних засобів. Він розподілить їх рівномірно серед усіх амбулаторно-медичних працівників регіону.

Пряшівський край отримав від держави 8 000 штук хірургічних масок, 8 000 штук рукавичок та 8 000 штук взуття. Вони були розподілені між приблизно 2 000 машинами швидкої допомоги в регіоні. Враховуючи, що вимоги місцевого

Пандемія коронавірусу – загроза для людства

Небачені розміри у світі набрала коронавірусна інфекція COVID-19.

Вірус передається від людини до людини через краплинки слизу, що їх виділяє хвора людина. Вірус зберігається на різних поверхнях впродовж бага-

тьох годин, що дозволяє йому легко поширюватися.

Перший випадок коронавірусу підтвердили в Братиславі 6 березня. 15 березня Словаччина офіційно декларувала надзвичайний стан (núdzový stav).

Допомогу від держави 17 бе-

самоврядування далеко не виконані, Пряшівський самоврядний край сподівається, що це не остання допомога з боку держави.

За матеріалами Пряшівського самоврядного краю.

Хвороби кочують світом

Коронавірус появився несподівано і докочував і до нас. Коли кінець всьому? Хіба що майбутнє дасть на це відповідь.

В минулому наш край, Північно-Східну Словаччину, не обходили епідемії, в тому числі холери. Остання велика епідемія холери спалахнула на нашій території в тогочасній Угорщині 14 вересня 1872 року і тривала два роки. Це була найсерйозніша епідемія усіх часів в історії Угорщини. У 19 столітті кількість жертв холери досягла 1 мільйона. Після її придушення потрібно було шість років для відновлення кількості населення Угорщини.

Під час епідемії холери 1831 р. захворіло близько 536 000 людей, половина з яких померли внаслідок хвороби. Історики хід холери у наших краях вивчили на основі церковних метрик, які збереглися у наших селах. Перший випадок холери в Угорщині був зафіксований 13 червня 1831 року в тодішньому Угочанському комітаті (історичний комітат в північно-східній частині Угорського королівства).

В результаті холери на Земпліні спалахнуло селянське повстання 1831 року.

Епідемія холери була перенесена, ймовірно, з півдня Росії до Польщі через Галичину. Її принесла, як припускають дослідники, російська армія під час польського повстання. Незважаючи на вжиті міри, холера дійшла до території сьогоденної Східної Словаччини та поширилася далі по всій країні. Особливо постраждали бідні та слаборозвинені регіони на території нинішньої Словаччини, де проживало руське та словацьке населення.

На основі документів, які дійшли до наших днів, найбільше хворих (172) померло в Камійонці Староліубовнянського округу, найменше – в Нехваль-Полянці нинішнього Гуменського округу – одна особа. Для ілюстрації наведемо хоча б декотрі села: (Бардівський округ – в Мальдові з

1416 осіб померло 80, Свидницький округ – у Вишньому Миросові з 1257 осіб померло 44; Снинський округ – в Пчолиному з 1060 осіб померло 83; у Пряшеві з 1201 особи, зазначеної в метриці, померли 42 особи; Гельницький округ – в Гельцманівцях з 1579 осіб померло 59) і т. п.

Холера мала дуже швидкий перебіг і зазвичай тривала від кількох годин до кількох днів (від 12 годин до 5 днів). Найбільше постраждало переважно сільське населення та бідніші верстви населення, які жили у поганих санітарних умовах. Угорські власті намагалися обмежити негативні наслідки епідемії через введення протихолерних мір, таких як заборона проведення ринків, ярмарків та богослужінь, заборона відвідувати корчми, ізоляція хворих, поховання хворих в спільних могилах або дезінфекції джерел питної води. Проте всі ці міри дали лише незначні результати. Крім того, у багатьох випадках втручання у звичайний спосіб життя викликало опір і небажання населення, а отже, угорська влада вважала за краще відмовитися від реалізації своїх планів.

Високий рівень смертності від холери в 1831 р. нарастив також тому, що всі відомі раніше препарати виявились неефективними проти холери, угорські лікарі часто навіть не знали знайти причини захворювання. Тому вони не в силі були дати пацієнтам ефективну медичну допомогу. Негативним явищем була нестача лікарів.

Прекрасним прикладом допомоги віруючим з боку церковної ієрархії тогочасні історики бачать в особі першого пряшівського греко-католицького єпископа Григорія Тарковича. Він на протязі поширення холери в Угорщині відправляв деканатам єпархіяльні листи та циркуляри,

в яких інформував духовенство, як би можна було допомогти віруючим побороти холеру.

Як засвідчували офіційні власті, в 1831 році в Угорщині заразилося холерою 536 517 осіб. З них 298 876 осіб вижило, а померло – 237 641.

У Пряшівській єпархії через холеру померло 15 священників. Точну кількість жертв епідемії холери серед віруючих важко встановити через те, що через високу смертність у парафіях не збереглися повні записи. Проте із збережених записів можна встановити, що смертність досягла принаймні 5,21%. На основі цих даних можна оцінити, що загалом жертвою холери стало понад дев'ять тисяч осіб.

Як засвідчують метрики, разом з своїми віруючими померли на холеру на протязі літніх місяців 1831 року також приходські священники. Згадаймо бодай кількох: Павло Мудрак (Нижня Яблінка), Мартин Запотоцький (Красний Брід), Іоанн Невидький (Дубова), Адам Коцакович (Петрова), Миколай Бачинський (Радвань н/Лабірці), Іоанн Тарасович (Лімне), Іоанн Панкович (Борів), Іоанн Гункай (Вірлів), Петро Ройкович (Нижній Тварожець), Олексій Лейчак (Великий Липник) та інші.

У 1831 році у Пряшівській греко-католицькій єпархії були 204 священники, з них 9 було монахами.

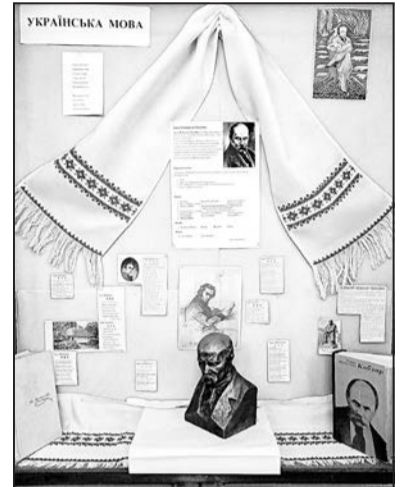
Додаймо, що загалом до наших днів дійшло 86 церковних метрик, які документують наслідки холери 1831 року в окремих селах.

-мі-

Джерело: HISTORIWEB – Masový vrah – cholera v Uhorsku v roku 1831; Liška, A.: Opatrenia biskupa Gregora Tarkoviča zavádzané v Prešovskej eparchii počas epidémie v roku 1831. Notitiae historiae ecclesiasticae 2/1, 2013, 66 – 76.

Діти підготували виставку про Тараса Шевченка

Місяць березень визначний не тільки для читців-декламаторів і любителів книг, але і для шанувальників творчості Шевченка. До читання Шевченкових творів в Основній школі в Ублї Снинського округу учнів гуртка української мови веде їх вчителька. На протязі короткого часу діти вже вивчили українську азбуку, тому пробували читати віршички із «Веселки», листали «Кобзаря» і поступово вже більше можуть дізнатися про дуже важке життя визначного письменника світового імені. Під кінець уроку діти виготовили гарну виставку про творчість Тараса Григоровича Шевченка.

Тараса Григоровича Шевченка.

МК

ПОВІДОМЛЕННЯ

У зв'язку з надзвичайним станом, оголошеним 15 березня 2020 року в Словачській Республіці у зв'язку з пандемією коронавірусу, Центральна рада Союзу русинів-українців Словачкої Республіки повідомляє, що до скасування надзвичайного стану припиняє проведення традиційних акцій, фестивалів, змагань, зустрічей, бесід, які організують органи і організації СРУСР за участі громадськості.

Про нові терміни акцій будемо своєчасно інформувати.

Центральна рада СРУСР.

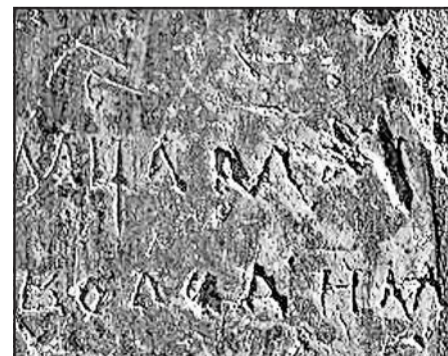
У Київській Русі була староукраїнська мова

Історик В'ячеслав Корнієнко каже, що за часів Київської Русі вже існувала староукраїнська мова. Це доводять графіті на стінах Софійського собору та лексика давніх мовних пам'яток.

▲ Свята Софія Київська.

У них є багато прикладів чисто української побудови слів, говорить він в інтерв'ю Радіо Свобода.

▲ Графіті на стінах Софійського собору написані староукраїнською.

«Ту мову ми називаємо староукраїнською. Філолог Віктор Мойсеєнко, дослідник Реймського Євангелія, виявив: Ав-

тор Євангелія переписав наявний текст, відтворивши особливості церковнослов'янської мови в українській редакції. Деякі уривки він писав так, як чув, – деякі виправляв, якщо бачив, що неправильну букву написав, виправляючи її за каноном церковнослов'янської мови. У мовних особливостях Реймського Євангелія – найбільшій аналогії з найдавнішими графіті Софійського собору в Києві», – розповідає Корнієнко.

Зазначив, що багато українців фіксується в XI-XII ст. Так дослідники виявили напис «соромно бути». Наголошує, що мають і згадки про князя Володимира, який ніколи не був «князем Владіміром», а різні суперечки розглядали «на суді», а не «на суде». Дослідники знаходять на стінах нецензурну лексику. Всього зафіксували близько 7 тис. графіті церковнослов'янською українською редакції.

«На підставі сукупності результатів досліджень і вивчення письмових пам'яток ми можемо впевнено сказати: в середовищі населення Київської держави розмовною мовою була та, яку можна назвати староукраїнською, як її філологи називають», – підсумував історик.

Gazeta.ua

НОВИЙ УРЯД СЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Урядову відповідальність у Словаччині взяла на себе чотирипартійна коаліція OĽaNO, Sme rodina, SaS i Za ľudí. У суботу, 21.3.2020 р., президентка Словацької Республіки Зузана Чапутова призначила уряд Ігоря Матовича (OĽaNO) у Президентському палаці. Ця коаліція

Члени уряду

Ігор Матович, прем'єр-міністр СР

Ріхард Сулик, віцепрем'єр-міністр та міністр господарства і уповноважений справами міністерства закордонних та європейських справ СР

Іван Корчок, міністр закордонних та європейських справ СР (*приступити до виконання обов'язків після завершення місії посла СР в США.* – Примітка редакції)

Вероніка Ремішова, віцепрем'єр-міністерка з питань інвестицій та інформатизації СР

Штефан Голий, віцепрем'єр-міністр СР

Едуард Геґер, віцепрем'єр та міністр фінансів СР

Андрей Долежал, міністр транспорту та будівництва СР

Ян Мічовський, міністр земельного господарства і розвитку сільської місцевості СР

Роман Микулець, міністр внутрішніх справ СР

Ярослав Надь, міністр оборони СР

здобула конституційну більшість у Національній Раді Словацької Республіки. Представники політичних суб'єктів – OĽaNO, Sme rodina, SaS i Za ľudí – Ігор Матович, Борис Коллар, Ріхард Сулик та Вероніка Ремішова раніше підписали коаліційну угоду в Братиславському замку.

Марія Колікова, міністерка юстиції СР

Мілан Крайніак, міністр праці, соціальних питань та сім'ї СР

Ян Будаї, міністр охорони навколишнього середовища СР

Браніслав Гроглінг, міністр шкільництва, науки, досліджень та спорту СР

Наталія Міланова, міністерка культури СР

Марек Крайчі, міністр охорони здоров'я СР

Джерело:

Úrad vlády Slovenskej republiky.

▲ Уряд Словацької Республіки з президенткою СР Зузаною Чапутовою (в центрі).

Комуністичкий режім такер permanentne bojoval proti rôznym «buržoáznym, nepriateľským a revizionistickým» ideológiám. V 50. rokoch najväčší rozsah nadobudla kampaň boja proti «slovenskému buržoáznemu nacionalizmu». Medzi Rusínmi-Ukrajincami sa v tom čase rozpútala kampaň hľadania a odhaľovania «ukrajinských nacionalistov». Kým prvá otázka v súvislosti s rehabilitáciami sa stala predmetom šetrenia špeciálnej (tzv. barnabskej) komisie ÚV KSČ už r. 1963 a neskôr jej venovala pozornosť aj slovenská a česká historiografia, problematika «ukrajinského nacionalizmu» nie je dodnes preskúmaná a osvetlená. V tomto príspevku, ktorý má prevažne faktografický charakter, pokúsím sa aspoň načrtnúť do uvedenej problematiky. Pre jej lepšie pochopenie a osvetlenie v prvej časti štúdie uvediem niekoľko faktov charakterizujúcich túžbu Rusínov-Ukrajincov¹ na sklonku vojny a snaženia Ukrajinskej národnej rady Priaševčiny do februára 1948.² Dňa 1. 3. 1945 sa zišiel v Prešove zjazd delegátov z rusínsko-ukrajinských obcí. Prijal rezolúciu, z ktorej vyplývalo, že si želajú pripojenie severovýchodného Slovenska k ZSSR. Rezolúcia sa o česko-slovenských štátnych a slovenských národných orgánoch nezmiňovala a pozdravné telegramy boli zaslané iba sovietskym činiteľom a Národnej rade Zakarpatskej Ukrajiny. Zároveň zjazd zvolil národnoreprezentatívny orgán Ukrajinskú národnú radu Priaševčiny (ďalej UNRP) a splnomocnil ju brániť národné, kultúrne a sociálne práva Rusínov-Ukrajincov. Hoci je nesporné, že udalosti na Zakarpatskej Ukrajine (Podkarpatске Rusi) v jeseni 1944 ovplyvnili postoje Rusínov-Ukrajincov na východnom Slovensku, odovzdovať rozhodnutie prešovského zjazdu iba od nich by nebolo správne. Myšlienka riešiť rusínsko-ukrajinskú otázku

K OTÁZKE TAKZVANÉHO UKRAJINSKÉHO BURŽOÁZNEHO NACIONALIZMU NA SLOVENSKU (1)

1 березня 2020 року минуло 75 років з дня виникнення Української Народної Ради Пряшівщини (УНРП). Стаття Михайла Барновського (нар. 14.2.1937, Орябина – 31.5.2008, Братислава) «К otázke takzvaného ukrajinského buržoázného nacionalizmu na Slovensku» появилась на сторінках журналу Інституту історії Словацької академії наук «Historický časopis» в 1996 році і стала відомою в колах спеціалістів-істориків. Коротко після появи статті автор надіслав її нашій редакції для еventуального використання на сторінках газети. Тому що стаття появилася ще за життя декотрих тодішніх протагоністів національно-культурного

життя русинів-українців, редакція газети «Нове життя» в той час не вважала доцільним пердрукувати її в нашій газеті. Зараз той час став. Не можна не погодитись з автором, що т. зв. український буржуазний націоналізм в Словаччині був вигаданий штучно з метою руйнації національно-культурного життя русинів-українців. Процес руйнації завершується в наші дні, коли поділ нашої національної меншини на дві частини – русинів і українців – приносить свої страшні плоди у виді тотальної асиміляції і спливання з мажоритарним народом. Редакція.

тýmto spôsobom mala hlbšie korene. Objavila sa už po rozpade Rakúsko-Uhorska a kataklizmy 2. svetovej vojny ju oživili a umocnili. Už predtým, než zjazd delegátov národných výborov v Mukačeve 26. 11. 1944 prijal *Manifest o pripojení Zakarpatskej Ukrajiny k sovietskej Ukrajine*, nechýbali hlasy medzi rusínsko-ukrajinskou inteligenciou na Slovensku, volajúce po pripojení k ZSSR.³ Podmieňovali ich historické skúsenosti, národnostný útlak, vzrastajúci vplyv Sovietskeho zväzu a domácich komunistov po víťazstvách Červej armády na frontoch 2. svetovej vojny, ilúzie o spoločenskom zriadení v ZSSR, slovenská orientácia a jazyková príbuznosť. V dôsledku uvedeného eventúálne pripojenie k ZSSR sa často chápalo ako jedinečná príležitosť na riešenie všetkých boľavých problémov – garancie bezpečnosti pod krídlami veľkého štátu, zbavenie sa nacionálneho a sociálneho útlaku, odstránenie ekonomickej zaostalosti atď. Rozhodnutie zjazdu a činnosť UNRP vyvolali nesúhlas a znepokojenie Slovenskej národnej rady, ktorá bránila integritu Slovenska. Slovenskí komunisti, ktorí sa už

predtým vyslovili za úplnú rovnoprávnosť Slovákov a Ukrajincov, informovali moskovské vedenie KSČ o situácii na východnom Slovensku a K. Gottwald rádogramom zo 4. 3. 1945 tmočil G. Husákoví tieto pokyny: «Ukrajinskú otázku ste pre nás postavili nezrozumiteľne, preto môžeme odpovedať len všeobecne. Pretože pripojenie Ukrajincami obývaných obvodov Slovenska k Zakarpatskej Ukrajine nie je na programe dňa, pôjde o riešenie tejto otázky v rámci Slovenska. Je jasné, že v rámci Slovenska sa musia Ukrajincom dostať práva národnostnej menšiny. Či sa má toto právo uskutočniť v rámci teritoriálnej alebo kultúrnej autonómie, alebo inak, bude sa riešiť pri celkovej úprave štátoprávného postavenia Slovenska».

V ďalšej časti rádogramu sa hovorilo o tom, že ako dočasné riešenie by postačilo utvorenie určitého národnoreprezentatívneho orgánu Ukrajincov, ktorý by uznala SNR a mal by tiež v nej svojich zástupcov. Všetky otázky týkajúce sa ukrajinského obyvateľstva by sa riešili po dohode s uvedeným orgánom, ale sám tento orgán by nemal charakter štátnej správy. V záverečnej

časť sa upozorňovalo: «Za nijakú cenu nesmieme však pripustiť, aby do národných výborov v ukrajinských obciach a okresoch, ako aj do spomenutého ukrajinského národnopredstaviteľského orgánu prenikli nacionalistické, protisovietske elementy, ktoré teraz stratili svoju bázu tak na západnej, ako aj na Zakarpatskej Ukrajine a budú sa snažiť zahniezdiť na východnom Slovensku. Takéto elementy sa musia odhaliť a úplne vyradiť z verejného života ukrajinskej menšiny. Nesmieme tiež strpieť, aby sa s nimi zahrávali demokrati. Pokiaľ ide o tzv. ukrajinský a ruský smer, stavia sa teraz otázka ináč ako za predmnichovskej republiky. Obyvateľstvo ako celok pokladáme za ukrajinské, kto chce, môže sa však hlásiť k ruskému národu a školy môžu byť i ukrajinské i ruské, podľa toho, ako si obyvateľstvo bude priať. Vystupujeme však aj naďalej proti tzv. rusinizmu ako výplodu maďarizácie».⁴

Zreprodukoval som takmer celú časť depeše týkajúcu sa ukrajinskej otázky, lebo sa stala východiskovou smernicou pre slovenských komunistov a v doterajšej literatúre sa citovali iba určité pasáže,

► 28 травня 2014 року в будові «Аристотель» Філософського факультету Університету Павла Йозефа Шафарика в Кошицях (Mojzesova 9) було відкрито пам'ятну дошку, присвячену пам'яті видатних постатей українців та словаків – Тараса Шевченка та Павла Йозефа Шафарика. Пам'ятна дошка засвідчує глибоке коріння українсько-словацьких літературних взаємин.

Шевченко і Шафарик

Слава тобі, Шафаріку, Вовіку і віку! Що зів'єси в одно море Слав'янської ріки!

Тарас Шевченко.

За Шевченком, історична роль і заслуга Шафарика в тому, що він своїми працями розбудив слов'ян, дав їм поштовх до будівництва своїх самотутніх культур і літератур, в тому числі й українського культурного життя. Як Кирило філософ і Мефодій на світланку слов'ян принесли їм світло, так і «любомудр», філософ Шафарик «засвітив» їм. У його світлі і сяянні слов'яни вдаються до взаємного співробітництва, висувають програми взаємної співпраці і спільними зусиллями намагаються проводити їх у дійсність.

... Шафарик у Шевченка «звів... в одно море слав'янської ріки». Шевченко має на увазі не більше і не менше те, що Шафарик звів в одну книгу, в одно «море» всі прямовання, всі ріки літературного й культурного життя слов'янського світу. У Шафарика всі слов'янські ріки зведені в одну книгу, одно море, яке представляє величезний потенціал із життя слов'янських народів. «Звів в одно море слав'янської ріки» – поетичний відзив, поетична рецензія Шевченка на Шафарикові роботи *Історія слов'янських мов і літератур у всіх наріччях*, *Слов'янські старожитності* та *Слов'янський народопис*, про які він доводився від своїх друзів та своїх знайомих, серед яких були й поети та літературознавці, як Йосип Бодяньський та інші.

З книги Йосифа Шелепця «Із процесів взаємодії і взаємопізнання», Пряшів, 2019 р.

які не пошкодили уцелений образ. З citovaného dokumentu je celkom zrejmé, že moskovské vedenie KSČ pokladalo národnoreprezentatívny orgán Rusínov-Ukrajincov iba za dočasné riešenie a v perspektíve rávalo s nejakou formou autonómie alebo s iným riešením ukrajinskej otázky. Súčasne varovalo, aby na východnom Slovensku nezakotvili protisovietske nacionalistické elementy zo západnej a Zakarpatskej Ukrajiny. Tento jav, ako uvidíme ďalej, sa potom dlhé roky sledoval. Nie je vylúčené, že naň upozornili sovietskí činitelia.

Michal BARNOVSKÝ.
Historický časopis, r. 44, 1996,
č. 1, str. 64 – 82.

¹ Назов Русини-Українці са použíва в štúdiu ako historicky podmienené synonymá a nie na označenie dvoch národností. V skúmanom období sa v oficiálnych dokumentoch hovorilo o Ukrajincoch, resp. Ukrajincach a Rusoch.

² Podrobnejší rozbor postavenia Rusínov-Ukrajincov v rokoch 1945-1948 pozri: VANAT, I.: Nárysy novitňoji istoriji ukrajincov schidnoji Slovaččiny. II. 1938-1948. Bratislava SPN 1985; GAJDOŠ, M.-KONEČNÝ, S.: K politickému a sociálneekonomickému postaveniu Rusínov-Ukrajincov na Slovensku v povojnových rokoch. Košice, 1991.

³ V Správe V. ilegálneho ústredného vedenia KSS zo 7. 7. 1944, ktorú pre informáciu Zahranického byra KSČ na rokovanie do Moskvy priniesol K. Šmidke, sa píše: «Rusini či Ukrajinci nemajú žiadnu stranu, v sne majú bezvýznamnú figúru. Sú bezvýhradne orientovaní na ZSSR, sťažujú sa na kultúrny útlak a postavajú svoje národné požiadavky pri prvej príležitosti. Hranica medzi nimi a Slovákmí je nejasná a sporná, medzi nimi razia teraz heslo pripojenia k ZSSR». Dokumenty k dejinám komunistickéj strany na Slovensku (1938–1944) II. Bratislava 1988, s. 1022.

⁴ Rossijskij centr chránenija i izučenia dokumentov novejšej istorii. Moskva (Ruské centrum pre archivovanie a štúdium dokumentov najnovších dejín. Ďalej RCChDNI), fond 17, opis (Súpis, inventár. Ďalej O.) 128, jedinica chránenija (archívna jednotka. Ďalej j. ch.) 31.

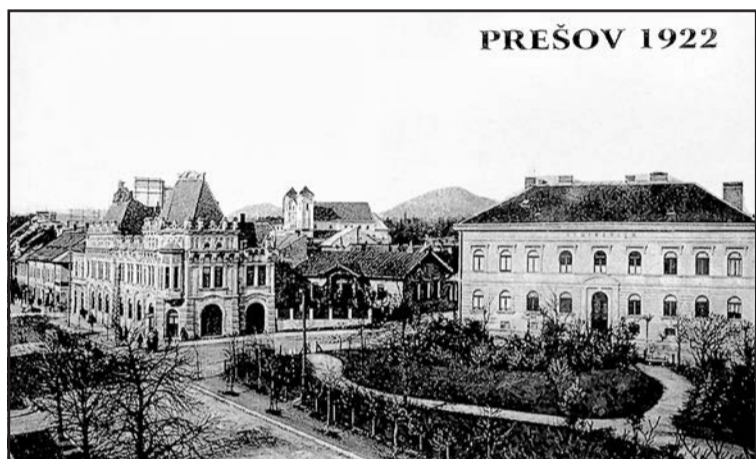
Мілан Бобак

Нагадування

Скиньте втому!
Геть оскому!
Завтра по закону
будуть перегони
за папужі трони.

Memento mori

Час життя-буття з достоїнством Феміди
віщо і навечно
йде назустріч
недовговічності.

PREŠOV 1922

▲ Історичне фото Пряшева. Площа легіонерів. Фото було виготовлене ще до встановлення в 1933 р. пам'ятника Олександрові Духновичу (скульптор Олена Мандич). На місці пам'ятника та історичного будинку греко-католицької семінарії тепер стоїть Театр Йонаша Заборського (основоположний камінь закладено в 1969 р., будівництво тривало від 1977 року, а театр було відкрито 14 вересня 1990 року).

Гядор Стрипський (псевдоніми Ядор, Біленький) народився 7 березня 1875 р. у с. Шелестові (тепер частина Мукачева) у сім'ї священника. Закінчив гімназію в Ужгороді, вчився в університетах Львова, Будапешта, Клузі. З 1900 р. тут 10 років викладав українську літературу. Працював кустосом Національного музею у Будапешті (1910-46).

Основні праці: «Угорські русини і словаки в Америці» (1897), «Старша руська письменність на Угорщині» (1907), «Із старшої письменності Угорської Русі» (1911), «Малоросія або Хто такі українці?» (1919), «Гді документи старшої історії Підкарпатської Русі» (1924), «Початки друкарства на Подкарпаття», «Штефан воевода», «Віденський буквар 1770 р.», «Выбор из старшого руського письменства Подкарпаття». Оповідання: «Начальник села», «Іван Желіза», «Чорнокнижник», «Поміч в біді», окремо нарис «Записки із Верховини» (1907). У Будапешті 1916 видавав журнал «Ukránia». Як зазначає Любича Бабота, Г. Стрипський поруч з своєю науковою роботою, досліджував давнє закарпатське українське письменство, на угорську мову перекладав твори Т. Шевченка, І. Франка, В. Стефаніка, М. Коцюбинського.

Працював головним редактором тижневої газети «Русько-українська правда» (Мукачево-Будапешт, 1919). Частина його бібліотеки та архів жінка передала у «Сполук св. Войтеха» в Трнаві.

Володимир Гнатюк назвав Гядора Стрипського «світлим духом Угорської Русі» (1897), і далі: «Що до літературної мови, він був довгий час майже одинокий між угорськими українцями, який тримався чистої української орієнтації» (1919). Член Румунської академії наук (1913), Наукового товариства ім. Шевченка у Львові (1914).

Гядор Стрипський помер 9 березня 1946 року в Будапешті.

Увазі читачів пропонуємо урив-

ки з статті Гядора Стрипського «Москвофілізм, українізм і вітчизняні руснаки» (1913) у перекладі з угорської Йосипа Кобала.

* * *

Щоб оминати непорозуміння, наголосуємо, що назви рутени, малороси, руснаки й українці – чотири різновиди найменування того самого народу. Назва малороси є породженням москальської політики нового часу, це не народна назва, а приставка «мало-» не відповідає й історичній дійсності. Рутени – не що інше, як латинізована форма середньовічної грецької назви нинішніх руських, що живуть на півдні Росії, яку, однак, вживали лише латиномовна наука та грамоти, а загальнонародною стала вона лише з часів епохи Баха. Але це також не власна народна самоназва. Угорська загальнонародна мова й історія протягом століть знає лише назву орос (руський) й живає її для позначення малоруського елемента, позаяк для великоросів у них було своє окреме слово – муско (москаль).

У самого народу, що має чотири різновиди назви, своє власне національне найменування є лише одне: русини й один його варіант – руснаки. Так називає себе цей народ як у Південній Росії, так у Буковині, Галичині й у нас. Однак, щоб позначити свою національну окремішність і окремою назвою, і щоб виключити можливість переплутування їх з москалями перед іноземцями, у своїй науковій і політичній діяльності закордонні руснаки останнім часом (20 років) перейняли назву

українець, український від колишньої України, назва, яка, до речі, відома вже з XII століття. Цим вони намагалися відрізнити себе від великоросів, національна назва яких (руський) дуже схожа до їх первісної назви русини. Позаяк, однак, в угорській мові слово русин є зовсім новим, а натомість одна з його похідних, руснак, яка теж є народною самоназвою, в угорській має глибоке коріння, тому по-угорськи можна вживати лише цю одну назву. (Зрозуміло, не у формі рушняк!). Ця назва виражає бажану відмінність й незалежність від великоруської (оскільки в угорській мові сьогодні назва «орос» вже є зарезервована за москалями), але вона одночасово відповідає і духу та історичному розумінню угорської мови.

Вітчизняне руснацтво є об'єктом двох дуже протилежних заручбних устремлінь: його добиваються москалі та українці. Обидва напрямки мають одну ціль: об'єднати всіх руснаків культурно й політично. Москальська агітація працює трьома різними засобами: 1. військовими агентами; 2. проголошенням етнічної й мовної єдності; 3. пропонуванням, нібито своїм греко-католицьким братам, греко-східної віри (схизма). Українізм є від цього набагато скромнішим: він покликається лише на братську спорідненість, а справами релігії не переймається.

З тих часів, коли москальська армія, що придушила угорську революцію, пройшла через Галичину у нашу батьківщину, через пре-

су, рублі й особисті контакти все міцніше вкорінювалося вчення, що немає двох різних руських народів (себто велико- і малоросів), а є тільки один, тобто кожному руснаку у мові, національній самосвідомості й культурі треба жити з москалями в єдності. У Галичині, внаслідок польського спротиву, лише частина руснаків перейшла на бік цього нового вчення, однак серед угорських руснаків, на жаль, ці погляди стали виключно панівними. Тут, в якості протизваги, не було поляків, а уряд Баха дав свободу всім національностям. Із-за цього, таким чином, сталося те, що майже кожен представник вітчизняної руснацької інтелігенції, яка

ГДЪ ДОКУМЕНТЫ
СТАРШЕЙ ИСТОРИИ
ПОДКАРПАТСКОЙ РУСИ?
О МЕЖЕВЫХЪ НАЗВАНІЯХЪ.
ПОДАЕТЪ:
ДРЪ ЯДОРЪ Н. СТРИПСКИЙ.

складалася із священників, перетворився на москвофіла. Це вже є історичним фактом.

Наскільки хибною є теорія руської єдності, найкраще підтвердило саме життя: ще й сьогодні, після 60 років боротьби, вона не зуміла пустити глибоке коріння поміж руснаками. Галицькі й угорські руснаки, які плавали у мрях мовної єдності, починаючи з 1850-х

Сторінки минулого (3)

АДАМВАГАША – ÁDÁMVÁ-GÁSA – неіснуюче поселення (окр. Стропків)

У 1363 році шляхтичі з Розганівців поділили маєтки замкового маєтку Чичава. До неї також входили нові села, де піддані досі користувалися свободою кілька років і не платили пода-

АДРІАНВАГАША – ADRIAN-WAGASA – неіснуюче поселення (окр. Бардіїв)

Поселення під угорською назвою Адрианвагаша згадується у 1355 р. у зв'язку з угодою про спірну власність панства замку Градок і замкового панства Камениця. У зв'язку з угодою згадується поселення під назвою Адрианвагаша, яке знаходилося в долині річки Топля поблизу села Лукова. Поселення знаходи-

АДЯГОШ – AGYAGOS – неіснуюче поселення на межі округів Свидник і Стропків

Між істориками нема однозначної відповіді, де знаходилося неіснуюче нині поселення під угорською назвою Адягош. Історик Фердинанд Уличний в книзі «Dejiny osídlenia Šariša» (1990) пробує встановити розташування поселення поблизу сучасних русько-українських сіл Нової Полянки (Свидницький округ) і Вишківці (Стропківський округ).

Історики зазначають, що посе-

ток землевласникам. Тому поділ їх не стосувався і маєтки були спільною власністю шляхтичів з Розганівців. Одне з таких поселень було з угорською назвою Адамвагаша в значенні Адамової Поруби.

З назви видно, що поселення було засноване шолтесом Ада-

лось ніби на 80 ланах легко оброблюваної та урожайної землі.

Угода була поновлена в 1358 році і в ній поруч з цим поселенням згадується і Луків. Це єдині відомі дані, в яких наведена Адрианвагаша. З обидвох документів випливає, що поселення було в околицях Лукова.

Назва Адрианвагаша в значенні Адрианова Поруба (від рубка лісу, різання, поляна) типологічно належить до угорської назви сіл, які були побудовані пересе-

лення Адягош належало до Маковицького панства на початку 15 ст. Найдавніші записи відомі з 1414 і 1416 рр., але в той час вже не існувало. Передбачається, що село виникло між 14 і 15 століттям. Ймовірно, виникло на праві придбання і угорська назва виникла від перекладу старої назви долини в значенні Глинне, Глинник.

В 1427 р. місцеві піддані були обкладені податками з 20 портів (порта, лат. porta – база оподаткування, з якої стягувався податок; податкова одиниця). На той час це було середнє село з при-

мом з підданими під правом придбання. Попередні відомості свідчать, що поселення було засноване близько 1360 р.

Історикам не вдалося точно визначити географічне положення села. Однак воно знаходилося у західній частині долини річки Ондава від нині вже неіснуючого села Добра над Ондавою до Нижньої Вільшава.

Перестало існувати або вплилось в сусіднє старше село в 60-х – 70-х роках 14 ст.

ленцями і шолтисом (солтисом) на закупному праві. Назва походить від імені першого шолтиса, ближче невідомого Адриана.

На основі цих даних та відомостей історики однозначно не встановили, чи Адрианвагаша існувала кілька десятиліть у середині 14 століття, а пізніше повністю зникла або злилася з Луковом чи іншими довколишніми селами та зникла і назва поселення.

наймні 20 будинками. Поселення існувало навіть у другій половині 15 століття, ймовірно, у 1470 р. Згаданий звіт є останнім відомим свідченням про село, і не відома більш пізня поява назви Адягош. Виходячи з цього, припускається, що припиняє своє існування наприкінці 15 ст.

Адягош фігурує в порядку сіл Нова Полянка та Вишківці. На основі цього припускають, що осада могла існувати біля згаданих сіл, в долині, в якій було засноване село Потоки в першій половині 16 ст.

-мі-

років надзвичайно силкувалися, що вони тепер єдині з москалями, і що їм можна писати, навчати лише на москальській мові, згідно москальських граматичних правил. Там під керівництвом Ставропігії й товариства Качковського, а у нас під керівництвом угорського Общества Св. Василя Великого та згідно з політичними вказівками Добрянського, розпочалося змозковщення: у газетах, шкільних підручниках, театральних виставах, суспільному житті – всюди устремлялися до москальщини.

Але прихильників лінії Добрянського очікувало величезне розчарування, причому як у нас, так і в Австрії: як лише не старалися, але засвоїти чужу для руснацької голови москальську мову ніяк не могли. Даремно вони написали граматику москальської мови з гучною назвою «По-російськи за одну годину», москальська культура в руснацькому ґрунті ніяк не хотіла прийнятися, бо її насилували лише в колі інтелігенції. Великі маси стояли від цього далеко. Угорські руснаки, коли переконалися про марність справи, з кінця 1870-х років почали відходити від москальської течії. Вони перервали свої зв'язки з галицькими москвофілами, перестали читати їхні газети, почали занедбувати угорське Общество Св. Василя Великого. Позаяк по-москальськи вони не могли ні писати, ні читати, ні розмовляти навіть між собою, а своя власна руснацька мова була для них із запахом сірячини, така, що не заслуговувала друкарської фарби, то вони потихеньку почали мадяризуватися.

Пропаганда москальської єдності була найкращим засобом мадяризації. Угорські руснацькі покоління, що народжувалися починаючи з 1880-х років, виростили вже виключно в угорському культурному середовищі; вони читають, розмовляють виключно по-угорськи.

Гядор СТРИПСКИЙ:
«Москвофілізм, українізм і вітчизняні руснаки», 1913 р.

Календар

1.4.1960 р. – виник Відділ української літератури Словацького педагогічного видавництва (60). Припинив існування в 1999 р.

2.4.1805 р. – народився данський письменник Ганс Крістіан Андерсен (215). Помер 4.8.1875 р.

4.4.1890 р. – помер педагог, історик, один із засновників Товариства ім. І. Хрестителя Михайло Вальковський (130). Народився 24.6.1837 р. у Нехваль-Полянці Гуменського округу.

4.4.1915 р. – народився чеський письменник Ян Дрда (105). Помер 28.11.1970 р.

5.4.1710 р. – Пилипа Орлика обрано гетьманом України (310).

5.4.1935 р. – народився в Нягіві Меджилабірського округу учитель, громадський діяч, колишній перший секретар ЦК КСУТ Іван Панчура (85). Помер 8 червня 2017 року у Свиднику.

7.4.1340 р. – помер князь Галицько-Волинської держави Юрій II (680).

8.4.1935 р. – народився в Збудському Рокитові (від 1970 р. Рокитів при Гуменному) Гуменського округу культурно-освітній діяч Степан Полівка (85). Помер 2007 року.

8.4.1950 р. – народилася в Хмельовій Бардіївського округу фольклористка, письменниця Надія Вархол, авторка книжок «Погорда» (1991), «Інтер'єр несусвітності» (2002), «Муха» (2012). З наукових досліджень: «Народні загадки Східної Словаччини» (1985), «Рослини в народних повір'ях русинів-українців Словаччини» (1985), «Ходить орач по полі» (1992), «Фразеологічний словник лемківських говірок Східної Словаччини» (1990, співавт.), «Звідки і коли» (2009), «Народна демонологія українців Словаччини» (70).

11.4.1880 р. – народився в Соливарі біля Пряшева церковний діяч Іван Кокинчак (140). Помер 19.8.1965 р.

12.4.1800 р. – помер педагог, мовознавець, церковний діяч Арсеній Коцак (220). Народився 14.3.1737 р. в с. Великі Буківці (тепер с. Буківці) Стropківського округу.

12.4.1925 р. – народився в Миклашівській Бардіївського округу громадсько-культурний діяч, догоришній працівник КСУТ Петро Гроцький (95). Помер 27.5.2001 р.

13.4.1880 р. – народився літературний критик, поет і перекладач Франтішек Вотруба (140). Помер 18.11.1953 р.

13.4.1925 р. – народився в Розтоках Свидницького округу правник Йосиф Марусин (95). Помер 17.10.1997 р.

14.4.1930 р. – покінчив життя самогубством російський поет Во-

лодимир Маяковський (90). Народився 19.7.1893 р.

15.4.1765 р. – помер російський вчений Михайло Ломоносов (255). Народився 19.11.1711 р.

17.4.1925 р. – народився у Збудській Білій Меджилабірського округу педагог, мовознавець Іван Кимак, канд. наук (95). Помер 21.1.1982 р. в Москві. Похований в рідному селі.

17.4.1930 р. – народився в Красному Броді Меджилабірського округу інженер-проектант Йосиф Крайняк (90).

18.4.1825 р. – помер український живописець Володимир Боровиковський (195). Народився 4.8.1757 р.

18.4.1955 р. – помер німецький вчений, фізик Альберт Ейнштейн (65). Народився 14.3.1879 р.

19.4.1885 р. – помер видатний український історик і письменник Микола Костомаров (135). Народився 16.5.1817 р.

20.4.1945 р. – загинув під час евакуації концтабору Равенсбрук під час Другої світової війни учитель Степан Густяк (75). Заарештований гестапо за співпрацю з партизанами. Народився 19.10.1919 р. у Вишніх Чабинах (тепер Чабини) Меджилабірського округу.

20.4.1930 р. – народився в Петрованах Пряшівського округу соліст колишнього Піддуклянського українського народного ансамблю Йосиф Пригода (90). Помер 29.6.1987 р.

21.4.1910 р. – помер визначний український актор, режисер і драматург Марко Кропивницький (110). Народився 22.5.1840 р.

22.4.1915 р. – народився в Бехерові Бардіївського округу історик, педагог Василь Гривна (105). Помер 19.1.1987 р.

23.4.1920 р. – народився український письменник Григорій Тютюнник (100). Помер 29.8.1961 р.

26.4.1890 р. – народився український поет, перекладач Микола Зеров (130). Помер 13.10.1941 р.

26.4.1910 р. – помер норвезький письменник Бйорнстjerne Бйорнсон, який виступав проти законів Аппоні в Угорщині на ліквідацію українських шкіл (110). Народився 8.12.1832 р.

29.4.1935 р. – народився в Андрійовій Бардіївського округу педагог, громадський діяч Йосиф Танчин (85).

30.4.1910 р. – народився прозаїк і поет Марко Бараболя (110). Помер 27.11.1945 р.

30.4.1930 р. – народився у Бзянах Стropківського округу лікар, автор книжок «Броди через Ондаву» та «Неприборкана стихія» Юрій Варга (90). Помер 26.7.2009 р. в Кошицях.

1890 р. – помер незрячий виконавець українських народних дум Остап Вересай (130). Народився в 1803 р.

22.00 – 22.30 – Корені, репріза
22.30 – 23.00 – Музика національностей, репріза

6.4.2020 – **понеділок**

18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)

7.4.2020 – **вівторок**

18.15 – 18.40 – Радіоновини (У)

8.4.2020 – **середа**

18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)

19.00 – 20.00 – Дзвони над країною, русинськи

9.4.2020 – **четвер**

18.15 – 18.40 – Радіоновини (У)

19.00 – 20.00 – Клуб особистостей, українськи, репріза

10.4.2020 – **п'ятниця**

18.15 – 18.40 – Святкова програма (Р)

11.4.2020 – **субота**

20.00 – 20.30 – Мости

20.30 – 21.00 – Гіт-парад українськи

Звичаї нашого села ПРИРОДНІ БАРВНИКИ ТА СИМВОЛІКА ФАРБ В ПИСАНКОВОМУ МИСТЕЦТВІ

Писанка – розписане орнаментом куряче яйце унікальне за своєю символікою та художньою довершеністю рукотворне втілення людської фантазії і думки, як і зафарбована в один колір крашанка, відомі багатьом народам світу. Творча фантазія майстрів писан-

▲ Писанкарка Марія Хомча, Меджилабірці.

кового розпису безмежна. Кожна з них є індивідуальною і неповторною – має свій, притаманний тільки їй спосіб декорування писанок, свої улюблені фарби.

До 30-40-их років ХХ століття майже всі фарби для писанок виготовлялися самими жінками і були виключно рослинного походження. Рослинні барвники стійкіші до світла, довго зберігають кольорову свіжість, створюючи рясно лагідніший колорит і своєрідну живописну гармонію. Поява синтетичних – анілінових барвників, простіших і дешевших у застосуванні, які легко було придбати в магазинах, привели до витіснення ними натуральних. Отже, фарби, які застосовували при оздоблюванні яєць, можна поділити на дві групи: природні та хімічні (синтетичні). Пригадаймо, з чого наші предки – бабусі та прабабусі – виготовляли природні кольори для

▲ Писанки з Торисок.

фарблення писанок. Треба зазначити, що найтипівішими кольорами в писанковому мистецтві русинів-українців Північно-Східної Словаччини є **червоний, жовтий, зелений та синій**, які стали традиційними на писанках даної етнічної області.

Найчастіше яйце фарбували одним кольором у концентрованому відварі лушпиння цибулі – крашанки, після чого яйце набувало гарного червоно-теракотового (випаленої кольорової високоякісної гончарної глини) кольору, які і в наш час найпопулярніші і прикрашають завітчані великодні кошики і які, на відміну від анілінових барвників, можна вживати до їжі. На фарблення писанок вживали раніше більше природних фарб, які в природі легко роздобути і вони не пошкоджують смак яйця і не шкідливі для здоров'я. Отож, згадаймо і інші природні барвники, якими у писанковому мистецтві користалися наші предки.

Коричневу фарбу готували з навару лушпиння цибулі та кори сливи, верби, дуба та шкаралупи волоського горіха. Натуральні барвники виготовляли з найрізноманітніших рослин: зі сухих рослин, коренів, кори дерев, різних плодів та іншої рослинності та квітів, придатних до цього. З лушпиння цибулі та соку червоного буряка (*цивкли*) – палітра таких кольорів надзвичайно багата і неповторна – від м'якої зелені до темного пурпуру.

Ясно-жовтий колір добувають із лушпиння цибулі, з вівса, кори солодкої яблуні, сухого коріння кропиви. **Жовтий** колір добували саморобним способом посередництвом виварювання кори польової яблуні, вівса, жовтого квітка *лотаю* (Каложниця болотна, *Caltha palustris*), коріння глухої кропиви, кмину. Кожна рослина давала жовту фарбу іншого відтінку. **Чорний** колір приготували посередництвом виварювання у солі кори молодої вільхи. Отримували її також виварюванням кори дуба. Також його діставали з лушпиння соняшника. Але найпростішим способом її отримували із сажі та дерев'яного вугілля. Крім того, чорний колір одержують також з навару коріння кропиви та лушпиння бобу. **Зелений і темно-зелений** – з навару лушпиння на-

сіння соняшника, ягід з кори бузи́ни і вільхи, а також виварюванням озимого жита, озимої пшениці, барвінка і трави чорної ружі. **Червоний** колір одержують з трісочки фернабу – червоного дерева, що росте у Бразилії. Трісочки цього дерева купували в аптеках або магазинах, запарювали гарячою водою, отримуючи гарну червону фарбу. **Червону** фарбу виготовляли також із шипшини (*свербогузи*); фіолетову – з хімічних олівців; синю фарбу лише купували в магазинах, т. зв. *синьку*.

Використання кольорових яєць під час святкування Великодня має глибокі історичні корені, що сягають в глибину віків. Кожна фарба в народі має свою власну символіку, яку за кольорами народ протягом століть закріпив. Отже, нагадаємо символіку та значення кольорів у писанці. Червоні крашанки присвячувалися сонцю і

▲ Писанки з Чертіжного.

означали вони радість життя, любов та надію. Жовтий колір – символ тепла, врожаю у господарстві; присвячувався так само місяцю та зіркам; блакитний колір – символізує небо, повітря. Зелений колір – символ весни, воскресіння природи, багатство рослинного й тваринного світу, спокій і надію. В сучасності мистецтво писанки як своєрідний прояв народного таланту є одним з найпоширеніших видів народної художньої творчості русинів-українців Північно-Східної Словаччини, в якому майстри писанкового розпису досягли мистецької майстерності й віртуозності, зберегли в ньому кращі традиції народної орнаментики.

В наш час – в час глобалізації писанка стала своєрідним барометром національної ідентичності, яким є мова, народна культура, мистецтво.

Йосиф ВАРХОЛ.

Фото: фотоархів СНМ-МУК у Свиднику

Програма радіо

1.4.2020 – **середа**

18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)

19.00 – 20.00 – Бєсїда русинська

2.4.2020 – **четвер**

18.15 – 18.40 – Радіоновини (У)

3.4.2020 – **п'ятниця**

18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)

4.4.2020 – **субота**

14.00 – 15.00 – Музичні вітання

19.00 – 20.00 – Клуб особистостей русинський

20.00 – 20.30 – Громадянський клуб

20.30 – 21.00 – Гіт-парад русинський

21.00 – 22.00 – Національний калейдоскоп, репріза

22.00 – 23.00 – На словечко, репріза

5.4.2020 – **неділя**

21.00 – 22.00 – Там, у нас, репріза

22.00 – 23.00 – 3 архіву національно-етнічних передач

12.4.2020 – **неділя**

21.00 – 22.00 – Бєсїда русинська, репріза

22.00 – 22.30 – Громадянський клуб, репріза

22.30 – 23.00 – Гіт-парад русинський, репріза

23.00 – 24.00 – Клуб особистостей русинський, репріза

13.4.2020 – **понеділок**

18.15 – 18.40 – Святкова програма (Р)

14.4.2020 – **вівторок**

18.15 – 18.40 – Радіоновини (У)

15.4.2020 – **середа**

18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)

19.00 – 20.00 – Бєсїда русинська, репріза

16.4.2020 – **четвер**

18.15 – 18.40 – Радіоновини (У)

Зміна програми можлива.

Гуцульські фіглі

Дві сусідки сидять на лавиці
– Ци чули'єте, кажуть, же ті, що активне ся дрімбанють, живут намного довше...

– А шо я вам казала!! Тота стара к*рва Анця щи нас із вами пережиге, най би ся заклаяла!..

* * *

Допитують гуцула:

– То ви украли гроші?

– Не, не я.

– А у вас є алібі?

– А вто што такое?

– Но вас кось видів у тот час,

коли пропали гроші?

– Слава Богу, ніко!

* * *

– Вам, мужикам, тільки лиш оби на цицьки дівкам утріщатися!

– Мож подумати, же кидь я буду перед тобов стояти з розкапчанов шириньков – ти ми в очі ся будеш позирати!

* * *

Дідови Петрови дохтор поклав новий слуховый апарат. Через 5 дну кличе-го у больничю перевіряти, ци все добрі. Звідат:

– Но, што, діду? Усьо чуєте? Ци дома спокійні?

– Дякую, сыне, чуно усьо. А дома я ще не казав, они ще думают, шо я глухий. Уже-м три раз передумав, кому гроші лишати як умру.

NOVE ŽITĚA

або e-mail: predplatne@sposta.sk. Objednávky do zahraničia vybavuje: Slovenská pošta, a.s., Stredisko predplatného tlaču. Uzbecká 4, P. O. Box 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlac@sposta.sk. Objednávky na predplatné do zahraničia prijíma: SLOVART G.T.G., spol. s r.o., Krupinská 4, P. O. Box 152, 852 99 Bratislava, e-mail: info@slovart-gtg.sk. Počítačová sadzba NITECH s.r.o., Prešov, Tlačí Grafotlač, Prešov. Ev. číslo EV 3301/09. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín.

Vydáva Zväz Rusínov-Ukrajincov SR, IČO 00 177 725. Ročník 70. Šéfredaktor Miroslav Iljuk. Adresa redakcie: Janka Borodáča 5, 081 08 Prešov. Tel. 051/7733 707, e-mail: novezytta@nextra.sk. Náklad: 500 ks. Ročné predplatné 10,40 € Štvrťročné predplatné 2,60 € Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty, alebo e-mail: predplatne@sposta.sk. Objednávky do zahraničia vybavuje: Slovenská pošta, a.s., Stredisko predplatného tlaču. Uzbecká 4, P. O. Box 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlac@sposta.sk. Objednávky na predplatné do zahraničia prijíma: SLOVART G.T.G., spol. s r.o., Krupinská 4, P. O. Box 152, 852 99 Bratislava, e-mail: info@slovart-gtg.sk. Počítačová sadzba NITECH s.r.o., Prešov, Tlačí Grafotlač, Prešov. Ev. číslo EV 3301/09. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín.

NOVE ŽITĚA

Видеа Союз русинів-українців СР. Рік видання 70. Головний редактор Міроslав Ілюк. Адреса редакції та адміністрації: 081 08 Пришів, Янка Бородача, 5. Телефон 051/7733 707, e-mail: novezytta@nextra.sk. Рукописи і фотографії повертаються на просьбу автора. Редакція залишає за собою право скорочувати статті. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди і не обов'язково збігаються з поглядами редакції.

Видеа Союз русинів-українців СР. Рік видання 70. Головний редактор Міроslав Ілюк. Адреса редакції та адміністрації: 081 08 Пришів, Янка Бородача, 5. Телефон 051/7733 707, e-mail: novezytta@nextra.sk. Рукописи і фотографії повертаються на просьбу автора. Редакція залишає за собою право скорочувати статті. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди і не обов'язково збігаються з поглядами редакції.